

Hiperemesis Gravidarumlu Gebelerde Depresif Semptomlar ve Kişilik Özelliklerinin Bulantı Kusma Şiddeti İle İlişkisi

The Relationship Between Depressive Symptoms and
Personality Traits with the Severity of Nausea
Vomiting in Pregnancy with Hyperemesis Gravidarum

Gülçin NACAR¹, Gamze DERMAN², Ceylan GÜZEL İNAL³

¹İnönü Üniversitesi, Hemşirelik Fakültesi, Doğum Kadın Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği, Malatya
· gulcin.nacar@gmail.com · ORCID > 0000-0003-1427-9922

²İnönü Üniversitesi, Hemşirelik Fakültesi, Doğum Kadın Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği, Malatya
· gamzederman.gd@gmail.com · ORCID > 0000-0002-4990-4305

³Şırnak Üniversitesi, Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu, Şırnak
· cylngzl@hotmail.com · ORCID > 0000-0002-2887-2965

Makale Bilgisi/Article Information

Makale Türü/Article Types: Araştırma Makalesi/Research Article

Geliş Tarihi/Received: 23 Eylül/September 2022

Kabul Tarihi/Accepted: 17 Nisan/April 2023

Yıl/Year: 2023 | Cilt – Volume: 8 | Sayı – Issue: 2 | Sayfa/Pages: 323-338

Atıf/Cite as: Nacar, G. Derman, G., Güzel İnal, C. "Hiperemesis Gravidarumlu Gebelerde Depresif Semptomlar ve Kişilik Özelliklerinin Bulantı Kusma Şiddeti İle İlişkisi" Samsun Sağlık Bilimleri Dergisi 8(2), Ağustos 2023: 323-338.

Sorumlu Yazar/Corresponding Author: Gülçin NACAR

HİPEREMEZİS GRAVİDARUMLU GEBELERDE DEPRESİF SEMPTOMLAR VE KİŞİLİK ÖZELLİKLERİNİN BULANTI KUSMA ŞİDDETİ İLE İLİŞKİSİ

ÖZ

Amaç: Araştırmanın amacı, hiperemesis gravidarumlu gebelerde depresif semptomlar ve kişilik özelliklerinin bulantı kusma şiddeti ile ilişkisinin belirlenmesidir.

Yöntem: Tanımlayıcı ve ilişki arayıcı tipte olan araştırma 100 hiperemesis gravidarumlu gebe ile yürütülmüştür. Araştırma İç Anadolu Bölgesinde bulunan bir ildeki bir kamu hastanesinin gebe polikliniğinde yapılmıştır. Araştırma verileri, Katılımcı Tanıtım Formu, Gebeliğe Özgü Bulantı Kusma Değerlendirme Skalası, Cervantes Kişilik Ölçeği ve Edinburgh Postpartum Depresyon Ölçeği kullanılarak elde edilmiştir. Araştırma verilerinin değerlendirilmesinde tanımlayıcı istatistikler, Ki Kare testi, ANOVA testi kullanılmıştır.

Bulgular: Araştırmada gebelerin %60' ının bulantı kusma şiddetinin orta düzeyde olduğu saptanmıştır. Bulantı kusmanın gebelerin %87' sinin günlük aktivitesini etkilediği, %90' nın fiziksel aktivitesini etkilediği görülmüştür. Bulantı kusması şiddetli olan gebelerin daha fazla depresif semptom gösterdiği saptanmıştır ($p=0.036$). Kişilik özellikleri ile bulantı kusma şiddeti arasında ise anlamlı bir ilişki bulunmamıştır ($p>0.05$).

Sonuçlar ve Öneriler: Araştırmada şiddetli bulantı kusması olan gebelerin daha fazla depresif semptom gösterdiği bulunmuştur. Hiperemesis gravidarumlu gebeler ile çalışan sağlık profesyonellerinin hastalarını depresif semptomlar yönünden değerlendirmesi önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Bulantı Kusma; Depresif Semptom; Hiperemesis Gravidarum; Kişilik Özellikleri.

THE RELATIONSHIP BETWEEN DEPRESSIVE SYMPTOMS AND PERSONALITY TRAITS WITH THE SEVERITY OF NAUSEA VOMITING IN PREGNANCY WITH HYPEREMESIS GRAVIDARUUM

ABSTRACT

Aim: The aim of the study is to determine the relationship between depressive symptoms and personality traits and the severity of nausea and vomiting in pregnant women with hyperemesis gravidarum.

Method: This descriptive and correlational study was conducted with 100 pregnant women with hyperemesis gravidarum. The research was carried out in the pregnant outpatient clinic of a public hospital in a city in Central Anatolia. Research data were obtained using the Participant Identification Form, the Pregnancy-Unique Quantification Of Emesis And Nausea, the Cervantes Personality Scale, and the Edinburgh Postnatal Depression Scale. Descriptive statistics, Chi-Square test and ANOVA test were used to evaluate the research data.

Results: In the study, it was determined that 60% of the pregnant women had moderate nausea and vomiting. It has been observed that nausea and vomiting affect the daily activities of 87% of pregnant women and affect the physical activity of 90%. It was determined that pregnant women with severe nausea and vomiting showed more depressive symptoms ($p=0.036$). There was no significant relationship between personality traits and the severity of nausea and vomiting ($p>0.05$).

Conclusions and Suggestions: In the study, it was found that pregnant women with severe nausea and vomiting showed more depressive symptoms. It is recommended that healthcare professionals working with pregnant women with hyperemesis gravidarum evaluate their patients for depressive symptoms.

Keywords: Nausea Vomiting; Depressive Symptom; Hyperemesis Gravidarum; Personality Traits.

GİRİŞ

Gebelik kadında çeşitli semptomlara yol açabilen fizyolojik, psikolojik, sosyal ve ekonomik değişim ve uyum gerektiren bir süreçtir. Gebelikte en sık görülen semptomların başında bulantı kusma gelmektedir. Pek çok gebe farklı şiddetlerde ve çeşitli süre aralıklarında bulantı kusma yaşamaktadır. Ancak bazı gebelerde şiddetli ve inatçı bulantı kusmaya eşlik eden yorgunluk, aşırı koku hassasiyeti ve art-

mış tükürük salgısı bulunmaktadır. Gebelik öncesi kiloda meydana gelen %5' lik kayıp ve sıvı elektrolit dengesizliğine neden olan bu tablo hiperemesis gravidarum (HG) olarak adlandırılmaktadır (Topçu ve ark., 2019). Gebelerin %0.3-10.8' i HG tanısı almakta ve en sık bu nedenle hastanede tedavi edilmek zorunda kalmaktadır. HG'ye gebelikte meydana gelen gastrointestinal sistemdeki değişimler, hormonal ve genetik etkenlerin neden olduğu varsayılmakla birlikte, HG'ye yol açan temel nedenler tam olarak bilinmemektedir (Liu ve ark., 2022; Jennings & Mahdy, 2022).

Hiperemesis gravidarum gebenin fiziksel aktivitelerini kısıtlama, işe ve sosyal yaşama devamı engelleme, beslenme bozukluklarına yol açma, psikolojik sağlığı bozma gibi yaşam kalitesini düşüren pek çok olumsuzluğa neden olmaktadır (Nijsten ve ark., 2022). Bu nedenle anne ve fetüsün sağlığının korunması için HG tanılı gebenin bakımı son derece önem arz etmektedir (Mitchell-Jones and ark., 2020). Ancak yeterli ve etkili bakım verebilmek için HG' e yol açan faktörlerin bilinmesi gerekmektedir.

Hiperemesis gravidarum ile depresyon arasında çift yönlü bir ilişki bulunmaktadır. Literatürdeki bazı araştırmalar HG'nin depresyonu tetiklediğini gösterirken (Iliadis ve ark., 2018; Senturk ve ark., 2017), bazı araştırmalar ise depresyonun HG' i tetiklediğini saptamıştır (Kjeldgaard ve ark., 2017; Kasap, 2018; Şimşek ve ark., 2012). Birkaç çalışma ise hiperemesis ile depresyon arasında ilişki saptamamıştır (Azlan ve ark., 2022; Koot ve ark., 2020). İngiltere'de yapılan bir çalışmada, HG' in şiddetlenmesi ile birlikte gebeliği sonlandırma ve intihar düşüncesinin arttığı bildirilmiştir (Nana ve ark., 2021).

Bireyin toplumsal hayat içinde edindiği alışkanlıkların ve davranışların bütünü olan kişilik (Türk Dil Kurumu), günlük yaşamda olaylar karşısındaki kişiye özgü davranışsal tepkileri ve tutumları belirleyen önemli bir faktördür (Çiçek & Aslan, 2020). Kişilik özellikleri ile HG arasındaki ilişkiyi inceleyen çalışmalar sınırlıdır. Yapılan bir çalışmada kişilik özellikleri ve HG arasında ilişki olduğu saptanmıştır (Aksu ve ark., 2020). Ancak kişilik özellikleri ile HG aralarında net bir ilişkinin olduğunun söylenebilmesi için daha fazla çalışmaya ihtiyaç vardır. Buradan hareketle, araştırma hiperemesis gravidarumlu gebelerde depresif semptomlar ve kişilik özelliklerinin bulantı kusma şiddeti ile ilişkisinin belirlenmesi amacıyla yapılmıştır.

YÖNTEM

Araştırma Tasarımı

Araştırma, tanımlayıcı ve ilişki arayıcı olarak yürütülmüştür.

Araştırmanın Evren ve Örneklemi

Araştırma, Nisan - Temmuz 2022 tarihleri arasında Sivas Numune Hastanesi Septik Servisi' ne hiperemesis gravidarum tanısı ile yatışı yapılan gebeler ile yürütülmüştür. Araştırmanın örneklem büyüklüğü, Power analizi sonucunda; %5 tip I hata, 0.5 etki büyüklüğü ve %80 evreni temsil etme gücü ile toplamda 80 gebe olarak hesaplanmıştır. Etki büyüklüğü, Kejela ve ark. (2018) tarafından yapılan araştırmada bildirilen HG oranı kullanılarak hesaplanmıştır. Olası kayıplar düşünülerek araştırmaya 100 HG tanılı gebe dahil edilmiştir. Gebelerin örnekleme dahil edilmesinde olasılıksız örnekleme yöntemlerinden kolayda örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Araştırmada yer alan gebelerin dahil edilme kriterleri; sağlıklı tek bir fetüse sahip olmak, HG dışında herhangi bir gebelik komplikasyonuna (gestasyonel diyabet, preeklamsi vb.) sahip olmamaktır. Araştırmanın dışlanma kriterleri ise; herhangi bir kronik ve metabolik hastalığa (hipertansiyon, diyabet vb.) sahip olmak, psikiyatrik hastalığa (depresyon vb.) sahip olmak ve bulantı kusma şiddetinin veri toplama formlarını doldurmaya (objektif olarak) engel olmasıdır.

Verilerin Toplanması

Araştırma verileri 1 Nisan – 29 Temmuz 2022 tarihleri arasında araştırmacılar tarafından yüz yüze görüşme yöntemi kullanılarak toplanmıştır. Araştırma verileri, bulantı kusma şiddetinin hafiflediği, gebenin iletişime açık olduğu bir zaman diliminde toplanmıştır. Araştırmanın verilerinin toplanmasında literatür incelenmesi doğrultusunda oluşturulan Kişisel Tanıtım Formu, Gebeliğe Özgü Bulantı Kusma Değerlendirme Skalası (GÖBKDS), Cervantes Kişilik Ölçeği (CKÖ) ve Edinburgh Postpartum Depresyon Ölçeği (EPDÖ) kullanılmıştır. Gebelerin bulantı kusma şiddetinin değerlendirilmesinde GÖBKDS' nin hafif, orta ve ağır skorlaması referans alınmıştır.

Kişisel Tanıtım Formu

Kişisel tanıtım formu araştırmacılar tarafından literatür incelemesi sonucu hazırlanmıştır. Bu form gebelerin; sosyo-demografik özellikler (yaş, eğitim düzeyi, gelir durumu, aile tipi, sigara kullanma, beden kitle indeksi vb.), obstetrik özellikler (gebelik sayısı, yaşayan çocuk sayısı, düşük sayısı, gebelik haftası, gebeliğin planlı olma durumu), bulantı kusmaya ilişkin özellikler ile eş ile iletişim, eşin sos-

yal destek düzeyi ve eş ile problem yaşama durumunu belirlemeye yönelik toplam 24 sorudan oluşmaktadır (Türkmen, 2020; Bahadırılı ve ark., 2019).

Gebeliğe Özgü Bulantı Kusma Değerlendirme Skalası (GÖBKDS)

Koren ve ark. (2002) tarafından geliştirilen skala bulantı kusma şikayeti bulunan gebelerin bulantı kusma şiddetini skorlamada kullanılan bir ölçüm aracıdır. Türkçe'ye uyarlama çalışması Sucu ve ark. (2009) tarafından yapılan ölçek toplamda 3 sorudan oluşmaktadır. Skalada yer alan her bir soru 1-5 arasında puanlanmaktadır. Skaladan alınabilecek toplam en düşük puan 3 iken, en yüksek puan 15'tir. Skaladan 3-6 arası puan alınması hafif, 7-12 arası puan alınması orta ve 13-15 puan alınması şiddetli bulantı kusma olarak skorlanmaktadır (Sucu ve ark., 2009). Bu çalışmada ölçeğin Cronbach's Alfa katsayısı 0.76 olarak bulunmuştur.

Cervantes Kişilik Ölçeği (CKÖ)

Castelo-Branco ve ark. (2008) tarafından geliştirilen ölçek kadınların kişilik özelliklerinin değerlendirilmesinde kullanılmaktadır. Türkçe'ye uyarlama çalışması Bal ve Şahin (2011) tarafından yapılan ölçek toplamda 20 sorudan oluşmaktadır. Ölçek üç alt boyuttan (dışa/içe dönük olma, duygusal denge ve tutarlı/tutarsız olma) oluşmaktadır. Ölçek 6'lı likert tipte olup, her bir madde 0 ile 5 arasında puanlanmaktadır. Ölçeğin her alt boyutunda alınan puan arttıkça içe dönük olma, duygusal açıdan dengesiz olma ve tutarsız olma özelliği artarken, alınan puanın azalması dışa dönük olma, duygusal açıdan dengeli olma ve tutarlı olma özelliğinin arttığını göstermektedir (Bal & Şahin, 2011). Bu çalışmada ölçeğin Cronbach's Alfa katsayısı 0.69 olarak bulunmuştur.

Edinburgh Depresyon Ölçeği

Cox & Holden (1987) tarafından geliştirilen ölçek gebelik ve doğum sonu dönemde depresif semptomların taranmasında kullanılmaktadır. Türkçe'ye uyarlama çalışması Engindeniz ve ark. (1996) tarafından yapılan ölçek toplamda 10 sorudan oluşmaktadır. Her bir soru 4' lü likert tipte olup, 0-3 arasında puanlanmaktadır. Ölçekteki 3., 5., 6., 7., 8., 9., ve 10. sorular ters puanlanmaktadır. Ölçekten toplamda alınabilecek en düşük puan 0, en yüksek puan 30'dur. Ölçekten 12.5 ve üzerinde puan alınması bireylerin depresyon açısından risk altında olduğuna işaret etmektedir (Engindeniz ve ark., 1996). Bu çalışmada ölçeğin Cronbach's Alfa katsayısı 0.83 olarak bulunmuştur.

Verilerin Analizi

Araştırma verilerinin analizinde SPSS paket programı kullanılmıştır. Araştırma verilerinin normal dağılıp dağılmadığını değerlendirmek için Kolmogrov

Smirnov testi yapılmıştır. Yapılan değerlendirmede verilerin normal dağılım gösterdiği saptanmıştır. Verilerin değerlendirilmesinde tanımlayıcı istatistikler (sayı, yüzde, ortalama, standart sapma), Ki Kare testi ve ANOVA testi kullanılmıştır.

Etik Onay

Araştırmaya başlamadan önce, Şırnak Üniversitesi Etik Kurulu Başkanlığı'ndan (Sayı: 2022/46, Tarih:17.03.2022) onay alınmıştır. Ayrıca, araştırmanın yapıldığı hastaneden yazılı kurum izni alınmış ve araştırmaya katılmayı kabul eden gebelerden sözel onaylamaları istenmiştir.

Araştırmanın Sınırlılıkları

Örneklemeye alınan gebelerin olasılıksız rneklemeye yöntemi kullanılarak belirlenmiş olması ve araştırmanın sadece belirli bir hastaneye başvuran gebeler ile yapılmış olması araştırmanın sınırlılıklarıdır.

BULGULAR

Araştırmada gebelerin yaşı ortalamasının 27.99 ± 5.16 olduğu, %38'inin niversite mezunu olduğu, %28'inin gelir getiren bir işte çalıştığı, %65'inin gelirinin giderine eşit olduğu, %76'ının yaşamının büyük bir bölümünü ilde geçirdiği ve %80'sinin çekirdek aile tipine sahip olduğu saptanmıştır. Gebelerin ortalama gebelik sayısının 2.39 ± 1.36 , ortalama yaşıyan ocuk sayısının 1.00 ± 0.95 ve ortalama gebelik haftasının 12.90 ± 5.20 olduğu bulunmuştur. Gebelerin ortalama beden kitle indeksinin 25.59 ± 4.39 olduğu ve %3'ünün sigara içtiği görülmüştür. Gebelerin %69'unun gebeliğinin planlı olduğu, %56'sının eşi ile iletişiminin iyi olduğu, %62'sinin eşinin kendisine sağladığı sosyal desteğinin iyi olduğu ve %7'sinin eşi ile sorun yaşıdığı saptanmıştır (Tablo 1).

Tablo 1. Gebelerin sosyo-demografik ve obstetrik özelliklerinin dağılımı

Sosyo-Demografik zellikler	n(%)/ $\bar{X}\pm SS$
Yaşı	27.99 ± 5.16
Eğitim Düzeyi	
İlkokul	5(5.0)
Ortaokul	27(27.0)
Lise	30(30.0)
Üniversite	38(38.0)
Gelir Getiren Bir İşte alışıma	
Evet	28(28.0)
Hayır	72(72.0)

Gelir Durumu	
Gelir Giderden Az	24(24.0)
Gelir Gidere Eşit	65(65.0)
Gelir Giderden Fazla	11(11.0)
Yaşamın Büyük Kısmının Geçtiği Yer	
Köy/Kasaba	15(15.0)
İlçe	9(9.0)
İl	76(76.0)
Aile Tipi	
Çekirdek	80(80.0)
Geniş	20(20.0)
Gebelik Sayısı	2.39±1.36
Doğum Sayısı	1.04±0.97
Yaşayan Çocuk Sayısı	1.00±0.95
Düşük Sayısı	0.39±0.71
Gebelik Haftası	12.90±5.20
°BKI	25.59±4.39
<18.5	3(3.0)
18.5-24.9	45(45.0)
≥25	52(52.0)
Sigara Kullanımı	
Gebeliğin Planlı Olması	97(53.0)
Evet	69(69.0)
Hayır	31(31.0)
Eş ile İletişim	
İyi	56(56.0)
Orta	31(31.0)
Kötü	13(13.0)
Eşin Sosyal Desteği	
İyi	62(62.0)
Orta	22(22.0)
Kötü	16(16.0)
Eş ile Herhangi Bir Problem Yaşama	
Evet	7(7.0)
Hayır	93(93.0)

°BKI: Beden Kütle İndeksi

Gebelerin %55' inin ailesinde gebeliğinde bulantı kusma yaşayan biri olduğu, bulantı kusmanın başladığı gebelik haftasının ortalama 5.57 ± 2.71 olduğu, %62' sinin sürekli bulantı kusmasının olduğu, %90' ının bulantı kusma nedeniyle fiziksel aktivitelerinin ve %87' sinin günlük aktivitelerinin etkilediği saptanmıştır. Multipar gebelerin %60.26' sının önceki gebeliğinde de bulantı kusma yaşadığı görülmüştür (Tablo 2).

Tablo 2. Gebelerin bulantı kusmaya ilişkin özelliklerinin dağılımı

Değişkenler	n(%) / X \pm SS
Ailede Gebeliğinde Bulantı Kusma Yaşayan Birinin Varlığı	
Evet	55(55.0)
Hayır	45(45.0)
Daha Önceki Gebeliğinde Bulantı Kusma Yaşama* (n=78)	
Evet	47(60.26)
Hayır	31(29.74)
Bulantı Kusmanın Başladığı Gebelik Haftası	
	5.57 \pm 2.71
Bulantı Kusma En Fazla Ortaya Çıktığı Zaman	
Sabah	29(29.0)
Yemeklerden Sonra	9(9.0)
Sürekli	62(62.0)
Bulantı Kusmanın Fiziksel Aktiviteleri Etkileme Durumu	
Evet	90(90.0)
Hayır	10(10.0)
Bulantı Kusmanın Günlük Aktiviteleri Etkileme Durumu	
Evet	87(87.0)
Hayır	13(13.0)

*Yalnızca multipar gebeler cevaplamıştır.

Araştırmada GÖBKDS puan ortalamasının 10.03 ± 3.04 olduğu ve gebelerin %60' sının bulantı kusma şiddetinin orta düzeyde olduğu bulunmuştur. CKÖ ölçeğinin dışa/içe dönük olma alt boyutu puan ortalamasının 13.37 ± 5.30 , duygusal denge alt boyutu puan ortalamasının 17.79 ± 6.19 ve tutarlı/tutarsız olma alt boyutu puan ortalamasının 19.65 ± 4.74 olduğu saptanmıştır. EPDÖ puan ortalamasının 11.01 ± 5.67 olduğu bulunmuştur. Eşi ile iletişimi kötü olan ($p=0.045$), ailesinde gebeliğinde bulantı kusma yaşayan biri olan gebelerin bulantı kusma şiddetinin daha fazla olduğu bulunmuştur ($p=0.021$). Bulantı kusması şiddetli olan gebelerin daha fazla depresif semptom gösterdiği ($p=0.036$), ancak kişilik özellikleri ile bulantı kusma şiddeti arasında anlamlı bir ilişki bulunmadığı saptanmıştır ($p>0.05$; tablo 3).

Tablo 3. Bulantı kusma ile ilişkili risk faktörlerinin, depresif semptomlar ve kişilik özelliklerinin bulantı kusma şiddeti üzerine etkisi

Değişkenler	Bulantı Kusma Şiddeti			Test/p Değeri
	Hafif	Orta	Şiddetli	
Gebeliğin Planlı Olması				
Evet	10(14.5)	39(56.5)	20(29.0)	$X^2= 1.250/p=0.535$
Hayır	4(12.9)	21(67.7)	6(19.4)	
Eş ile İletişim				
İyi	9(16.1)	39(69.6)	8(14.3)	$X^2=9.752/p=0.045$
Orta	3(9.7)	16(51.6)	12(38.7)	
Kötü	2(15.4)	5(38.5)	6(46.2)	
Eşin Sosyal Desteği				
İyi	9(14.5)	41(66.1)	12(19.4)	$X^2=5.273/p=0.260$
Orta	4(18.2)	11(50.0)	7(31.8)	
Kötü	1(6.3)	8(50.0)	7(43.8)	
Eş ile Herhangi Bir Problem Yaşama				
Evet	0(0.0)	3(42.9)	4(57.1)	$X^2=4.230/p=0.121$
Hayır	14(15.1)	57(61.3)	22(23.7)	
Ailede Gebeliğinde Bulantı Kusma Yaşayan Birinin Varlığı				
Evet	5(9.1)	30(54.5)	20(36.4)	$X^2=7.759/p=0.021$
Hayır	9(20.0)	30(66.7)	6(13.3)	
Daha Önceki Gebeliğinde Bulantı Kusma Yaşama ^{°°}				
Evet	5(10.6)	30(63.8)	12(25.5)	$X^2=0.417/p=0.812$
Hayır	3(9.7)	18(58.1)	10(32.3)	
Depresif Semptomlar	10.21±4.34	10.13±4.89	13.46±7.27	$F^*=3.445/p=0.036$
Cervantes Kişilik Özellikleri				
Dışa-/İçe Dönük Olma	13.00±5.69	12.72±5.23	15.08±5.08	$F=1.869/p=0.160$
Duygusal Denge/ Nörotizm	18.00±4.37	17.18±6.46	19.07±6.38	$F=0.856/p=0.428$
Tutarlı/Tutarsız Olma	19.36±5.22	20.38±4.88	18.12±3.86	$F=2.156/p=0.121$

* X^2 : Ki kare testi, °°Yalnızca multipar gebeler cevaplamıştır, *F: ANOVA testi

TARTIŞMA

Araştırmada eşi ile iletişimi kötü olan gebelerin daha şiddetli bulantı kusma yaşadığı saptanmıştır. Yetersiz eş desteği, evlilik sorunları HG'ye yol açan başlıca etkenler arasında yer alırken, etkin yönetiminde de önemli bir role sahiptir (McCarthy ve ark., 2011; Mutlugüneş & Mete, 2013). Bunun aksine Yekenkunrul & Mete (2012) gebelikte bulantı kusma ile eş ilişkisi arasında anlamlı bir ilişkinin olmadığını saptamıştır. Benzer şekilde Türkmen (2020) HG tanılı ve sağlıklı gebeler ile yaptığı vaka kontrol çalışmasında gebelerin eş desteğinin benzer olduğunu saptamıştır. Literatürde eş ile ilişkinin HG üzerine etkisi net değildir.

Gebelikleri sırasında bulantı kusma yakınması bulunan kadınların kız çocuklarının gebeliklerinde de bulantı kusma şikayetinin daha fazla görülmesi, bulantı kusmanın genetik yatkınlık ile ilişkili olabileceğini düşündürmektedir (Topçu, 2019). Araştırmaya katılan gebelerin yarıdan fazlası ailesinde gebeliğinde bulantı kusma yaşayan birinin olduğunu ifade etmiştir. Ayrıca ailesinde gebeliğinde bulantı kusma yaşayan biri olan gebelerin daha şiddetli bulantı kusma yaşadığı saptanmıştır. Araştırmamıza paralel olarak Türkmen (2020)'in çalışmasında ailede HG öyküsü %61.3 olarak bulunmuştur. Zhang ve ark. (2011) yaptığı çalışmada HG öyküsü olan anneye sahip olmanın hiperemesis riskini önemli ölçüde artırdığını bulmuştur. Başka bir çalışmada Fejzo ve ark. (2008) HG'li gebelerin %28'i annesinin, %19'u kız kardeşinin ve %9'u ise en az 2 akrabasının gebeliklerinde HG yaşadığını belirtmiştir. Vikanes ve ark. (2010) ise HG'li annelerin kızlarında, gebelikleri boyunca hiperemesis sıklığının yaklaşık 3 kat arttığını saptamıştır. Laitinen ve ark. (2020) benzer şekilde ailede gebelikte bulantı kusma öyküsü olanların gebeliklerin de bulantı kusma yaşama olasılıklarının yüksek olduğunu saptamıştır. Bulgumuz literatürü destekler niteliktedir.

Araştırmamıza katılan gebelerin büyük bir kısmı daha önceki gebeliklerinde de HG yaşadıklarını ifade etmiştir. Annagür ve ark. (2014) hiperemesisli kadınların önceki gebeliklerinde HG öyküsü insidansının yüksek olduğunu saptamıştır. Nurmi ve ark. (2020) gebelerin %53'ünün ilk gebeliklerinde HG yaşadığını saptamıştır. Türkmen (2020) önceki gebeliğinde HG yaşayan gebelerin oranının %69.3 olduğunu belirtmiştir. Fiaschi ve ark. (2016) önceki gebelikte HG öyküsünün mevcut gebelikte de görülme riskini artırdığını saptamıştır. Fejzo ve ark. (2011) gebelerin %81'inin önceki gebeliğinde de HG yaşadığını bulmuştur. Nijsten ve ark. (2021) önceki gebeliklerinde HG yaşayan kadınların %89'unun mevcut gebeliklerinde de HG yaşadıklarını saptamıştır. Bulgumuz literatürü desteklemektedir.

Araştırmamıza katılan gebelerin tamamına yakını bulantı kusmanın fiziksel aktivitelerini etkilediğini ifade etmiştir. Şahan & Ege (2020) gebelerin %74.7'si bulantı ve kusmanın fiziksel aktivitelerini etkilediğini saptamıştır. Türkmen (2020) gebelerin %85.3'ünün bulantı kusma nedeniyle fiziksel aktivitelerinin etkilendiğini

bulmuştur. Bulgumuz Şahan & Ege (2020) ile Türkmen (2020)'nin araştırmalarını desteklemektedir.

Araştırmamızda gebelerin büyük bir kısmı bulantı kusmanın günlük aktivitelerini etkilediğini belirtmiştir. Havnen ve ark. (2019) yaptığı çalışmada hiperemesisin gebelerin tamamının günlük aktivitelerini etkilediğini belirtmiştir. Heitmann ve ark. (2017) da şiddetli bulantı kusması olan gebelerin %74,9'unun günlük aktivitelerini olumsuz etkilediğini belirtmiştir. Benzer şekilde yapılan çalışmalarda bulantı kusmanın gebelerin %58-92'sinin günlük aktivitelerini olumsuz etkilediği görülmektedir (Yanikkerem, 2012; Clark, 2013; Pepe, 2019; Kıratlı, 2021). Bulgumuz literatürü desteklemektedir.

Araştırmamızda depresif semptomları olan gebelerin daha şiddetli bulantı kusma yaşadığı saptanmıştır. HG ile depresif semptomlar arasında çift yönlü bir ilişki bulunmaktadır (Kjeldgaard, 2017). Kadınların psikolojik yapısı inatçı bulantı kusma yakınmasını şiddetlendirebilmektedir (Bülbül, 2017). Bağımlı, kişiliği gelişmemiş, histerik, depresif veya sinirli yapıdaki kadınların gebeliklerinde bulantı kusma yakınmasının daha sık görüldüğü bildirilmektedir (Topçu, 2019). Kender ve ark. (2015) HG tanılı gebelerin depresyon ve anksiyete düzeylerinin anlamlı olarak yüksek olduğunu bulmuştur. Kasap (2018) HG'li gebelerin yarısından fazlasının orta ya da şiddetli düzeyde depresif semptom yaşadığını ve prevalansın sağlıklı gebelere göre daha yüksek olduğunu bulmuştur. Şimşek ve ark. (2012) sağlıklı gebelere kıyasla şiddetli bulantı kusma yakınması olan gebelerin daha anksiyöz ve depresif özelliklere sahip olduğunu saptamıştır. Heitmann ve ark. (2017)'i gebelikte yaşanan bulantı kusma semptomları ne kadar şiddetliyse, kadınlarda depresyon görülme durumunun da o kadar sık olduğunu belirtmiştir. Jones ve ark. (2017) meta analiz çalışmasında HG'li kadınlarda depresif semptomların daha fazla olduğunu saptamıştır. Ayrıca Aksoy ve ark. (2015), Şahin ve ark. (2016), Kramer ve ark. (2013) ile Mazzotta ve ark. (2000) da benzer şekilde bulantı kusma şiddeti ile depresif semptomlar arasında ilişki olduğunu belirtmiştir. Bulgumuz literatürü desteklemektedir.

Araştırmamızda kişilik özellikleri ile bulantı kusma şiddeti arasında bir ilişki bulunmamıştır. Aksu ve ark. (2020) mizaç ve karakter envanterini kullandığı bir çalışmada HG grubunda kendini yönetme, işbirliği yapma ve kendini aşma karakter puanlarının anlamlı olarak düşük olduğunu, mizaç ve karakter özellikleri ile HG arasında anlamlı bir ilişki olduğu saptamıştır. Bahadır ve ark. (2019) endişeli mizaca sahip olan kadınların gebelik sırasında bulantı kusma gibi şikayetlere daha yatkın olduğunu saptamıştır. Farklılığın çalışmaların yapıldığı bölgelerden ve kullanılan farklı ölçüm araçlarından kaynaklandığı düşünülmektedir. Nitekim araştırmamız İç Anadolu Bölgesindeki bir ilde yapılmıştır ve bölgenin özelliklerinden dolayı kadınlar karakter özelliklerini yansıtmakta daha çekingen olabilmektedir.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Araştırmada eşi ile iletişimi kötü olan ve ailesinde gebelikte bulantı kusma yaşayan biri olan gebelerin bulantı kusma şiddetinin daha fazla olduğu bulunmuştur. Bulantı kusması şiddetli olan gebelerin daha fazla depresif semptom gösterdiği, ancak kişilik özellikleri ile bulantı kusma şiddeti arasında ise anlamlı bir ilişki bulunmadığı saptanmıştır. HG tanılı gebeler ile çalışan sağlık profesyonellerinin hastalarını depresif semptomlar yönünden değerlendirmesi, eşi ile ilişkisini ve aile öyküsünü değerlendirmesi önerilmektedir. Kişilik özellikleri ile bulantı kusma şiddeti ilişkisini inceleyen farklı dizaynlarda araştırmaların planlanması önerilmektedir.

Teşekkür

Sivas Numune Hastanesi Septik Servisi çalışanları ve araştırmaya katılmayı kabul eden gebelere teşekkür ederiz.

Finansal Kaynak

Bu araştırmanın, tüm giderleri araştırmacılar tarafından karşılanmıştır. Herhangi bir fondan yararlanılmamıştır.

Çıkar Çatışması

Bu araştırma ile ilgili olarak yazarların bildirmiş olduğu herhangi bir kişisel veya finansal çıkar çatışması bulunmamaktadır.

Yazar Katkısı

Çalışmanın Tasarlanması (Design of Study): GN(%50), GD(%25), CGİ(%25)

Veri Toplanması (Data Acquisition): GD(%60), CGİ(%40)

Veri Analizi (Data Analysis): GN(%100)

Makalenin Yazımı (Writing Up): GN(%40), GD(%30), CGİ(%30)

Makale Gönderimi ve Revizyonu (Submission and Revision): GN(%40), GD(%30), CGİ(%30)

KAYNAKLAR

- Aksoy, H., Aksoy, Ü., Karadağ, Ö.İ., Hacimusalar, Y., Açmaz, G., Aykut, G., Çağlı, F., Yücel, B., Aydın, T., Babayiğit, M.A. (2015). Depression levels in patients with hyperemesis gravidarum: a prospective case-control study. *Springer Plus*, 4(34). <https://doi.org/10.1186/s40064-015-0820-2>.
- Aksu, E., Albayrak, Y., Beyazyüz, E., Potas, N., Durankuş, F., Tenel, B., & Beyazyüz, M. (2020). Distinct temperament and character traits in patients with hyperemesis gravidarum. *Gynecological Endocrinology*, 36(6), 525-529. <https://doi.org/10.1080/09513590.2019.1683820>.
- Annagür, B. B., Kerimoğlu, Ö. S., Gündüz, Ş., & Tazegül, A. (2014). Are there any differences in psychiatric symptoms and eating attitudes between pregnant women with hyperemesis gravidarum and healthy pregnant women? *Journal of Obstetrics and Gynaecology Research*, 40(4), 1009-1014. <https://doi.org/10.1111/jog.12274>.
- Azlan, W. A. W., Ramalingam, M., Razali, R., Abdullah, M. F., & Rahman, F. N. A. (2022). Anxiety, depression and marital satisfaction in women with hyperemesis gravidarum: A comparative cross-sectional study in Hospital Tengku Ampuan Rahimah, Klang, Malaysia. *Asia-Pacific Psychiatry*, 14(1), e12416.
- Bahadrlı, A., Sönmez, M. B., Memiş, Ç. Ö., Bahadrlı, N. B., Memiş, S. D., Dogan, B., & Sevincok, L. (2019). The association of temperament with nausea and vomiting during early pregnancy. *Journal of Obstetrics and Gynaecology*, 39(7), 969-974. <https://doi.org/10.1080/01443615.2019.1581745>
- Bülbül, M., Kaplanoğlu, M., Yıldırım, E. A., & Yılmaz, B. (2017). Hiperemesis gravidarum. *Arşiv Kaynak Tarama Dergisi*, 26(3), 269-296.
- Castelo-Branco, C., Palacios, S., Ferrer-Barriendos, J., Parrilla, J. J., Manubens, M., Alberich, X., ... & Cervantes Study Group. (2008). Understanding how personality factors may influence quality of life: development and validation of the Cervantes Personality Scale. *Menopause*, 15(5), 914-918. <https://doi.org/10.1097/gme.0b013e318167b916>.
- Clark, S., Hughes, B., & McDonald, S. S. (2013). The impact of nausea and vomiting of pregnancy on quality of life: report of a national consumer survey and recommendations for improving care. *Obstetrical & Gynecological Survey*, 68(9), S1-S10.
- Cox, J. L., Holden, J. M., & Sagovsky, R. (1987). Detection of postnatal depression: development of the 10-item Edinburgh Postnatal Depression Scale. *The British Journal of Psychiatry*, 150(6), 782-786.
- Çiçek, İ., & Aslan, A. E. (2020). Kişilik ve beş faktör kişilik özellikleri: kuramsal bir çerçeve. *Batman Üniversitesi Yaşam Bilimleri Dergisi*, 10(1), 137-147.
- Engindeniz, A. N., Kuey, L., & Kultur, S. (1996). Validity and reliability of Turkish version of Edinburgh postnatal depression scale. In *Book of Annual Meeting of Psychiatric Association of Turkey. Turkish Psychiatric Association Press, Ankara* (pp. 51-52).
- Fejzo, M. S., MacGibbon, K. W., Romero, R., Goodwin, T. M., & Mullin, P. M. (2011). Recurrence risk of hyperemesis gravidarum. *Journal of Midwifery & Women's Health*, 56(2), 132-136.
- Fejzo, M. S., Ingles, S. A., Wilson, M., Wang, W., MacGibbon, K., Romero, R., & Goodwin, T. M. (2008). High prevalence of severe nausea and vomiting of pregnancy and hyperemesis gravidarum among relatives of affected individuals. *European Journal of Obstetrics & Gynecology and Reproductive Biology*, 141(1), 13-17.
- Fiaschi, L., Nelson-Piercy, C., & Tata, L. J. (2016). Hospital admission for hyperemesis gravidarum: a nationwide study of occurrence, reoccurrence and risk factors among 8.2 million pregnancies. *Human Reproduction*, 31(8), 1675-1684.
- Havnen, G. C., Truong, B. T., Do, M. L. H., Heitmann, K., Holst, L., & Nordeng, H. (2019). Women's perspectives on the management and consequences of hyperemesis gravidarum—a. *Scandinavian Journal of Primary Health Care*, 37(1):141.
- Heitmann, K., Nordeng, H., Havnen, G. C., Solheimsnes, A., & Holst, L. (2017). The burden of nausea and vomiting during pregnancy: severe impacts on quality of life, daily life functioning and willingness to become pregnant again—results from a cross-sectional study. *BMC Pregnancy and Childbirth*, 17(1), 1-12.
- Iliadis, S. I., Axfors, C., Johansson, S., Skalkidou, A., & Mulic-Lutvica, A. (2018). Women with prolonged nausea in pregnancy have increased risk for depressive symptoms postpartum. *Scientific reports*, 8(1), 15796. <https://doi.org/10.1038/s41598-018-33197-1>.
- Jennings, L., K. & Mahdy, H. (2022). *Hyperemesis Gravidarum*. StatPearls Publishing. <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/books/NBK532917/>
- Kasap, E. (2018). Hiperemesis Gravidarumlu Hastalarda Anksiyete ve Depresyon Test Skorları. *Selçuk Tıp Dergisi*, 34(4), 155-159.
- Kender, E. E., Yüksel, G., Ger, C., & Özer, Ü. (2015). Hiperemesis Gravidarum Nedeniyle Kadın Doğum Servisinde Yatan Hastalarda Yeme Tutumları, Depresyon ve Anksiyete Düzeyleri. *The Journal of Psychiatry and Neurological Sciences*, 28(2), 119-126. <https://doi.org/10.5350/DAJPN2015280204>.

- Kıratlı, d., & Yavan, T. (2021). Gebelikte Bulantı Kusma Yaşama Durumu, Etkileyen Faktörler ve Baş Etme Yöntemlerinin Belirlenmesi. *İzmir Katip Çelebi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 6(2), 21-29.
- Kjeldgaard, H. K., Eberhard-Gran, M., Benth, J. Š., Nordeng, H., & Vikanes, Å. V. (2017). History of Depression And Risk Of Hyperemesis Gravidarum: A Population-Based Cohort Study. *Archives of Women's Mental Health*, 20(3), 397-404.
- Koot, M. H., Grooten, I. J., van der Post, J. A., Bais, J. M., Ris-Stalpers, C., Leeflang, M. M., ... & Painter, R. C. (2020). Determinants of Disease Course And Severity in Hyperemesis Gravidarum. *European Journal of Obstetrics & Gynecology and Reproductive Biology*, 245, 162-167. <https://doi.org/10.1016/j.ejogrb.2019.12.021>
- Koren, G., Boskovic, R., Hard, M., Maltepe, C., Navioz, Y., & Einarson, A. (2002). Motherisk—PUQE (pregnancy-unique quantification of emesis and nausea) scoring system for nausea and vomiting of pregnancy. *American Journal of Obstetrics and Gynecology*, 186(5), 228-231.
- Kramer J, Bowen A, Stewart N, Muhajarine N. (2013). Nauseaandvomiting of pregnancy: prevalence, severityandrelationtopsychosocialhealth. *MCN Am J Matern Child Nurs*, 8(1), 21-7. <https://doi.org/10.1097/NMC.0b013e3182748489>.
- Laitinen, L., Nurmi, M., Ellilä, P., Rautava, P., Koivisto, M., & Polo-Kantola, P. (2020). Nausea and vomiting of pregnancy: associations with personal history of nausea and affected relatives. *Archives of Gynecology and Obstetrics*, 302(4), 947-955.
- Liu, C., Zhao, G., Qiao, D., Wang, L., He, Y., Zhao, M., Fan, Y., & Jiang, E. (2022). Emerging progress in nausea and vomiting of pregnancy and hyperemesis gravidarum: Challenges and opportunities. *Front Med (Lausanne)*, 8(809270). <https://doi.org/10.3389/fmed.2021.809270>.
- Mazzotta P, Stewart D, Atanokovic G, Koren G, Magee LA. (2000). Psychosocial morbidity among women with nausea and vomiting of pregnancy: Prevalence and association with antiemetic therapy. *J Psychosom Obstet Gynaecol*, 21(3), 129-36. <https://doi.org/10.3109/01674820009075620>.
- McCarthy, F. P., Khashan, A. S., North, R. A., Moss-Morris, R., Baker, P. N., Dekker, G., ... & SCOPE consortium. (2011). A prospective cohort study investigating associations between hyperemesis gravidarum and cognitive, behavioural and emotional well-being in pregnancy. *PLoS One*, 6(11), e27678.
- Pepe, M., & Ege, E. (2019). Erken gebelik dönemi bulantı kusmanın anksiyete düzeyine etkisi. *Kadın Sağlığı Hemşireliği Dergisi*, 5(1), 22-40.
- Sucu, M., Büyükkurt, S., Evrücke, I. C., Demir, S. C., Özgünen, F. T., & Kadayıfçı, O. (2009). Gebelikte bulantı-kusması olan hastaların hastaneye yatış endikasyonlarının değerlendirilmesinde PUQE (pregnancy-unique quantification of emesis and nausea) testinin yeri. *Journal of Clinical Obstetrics & Gynecology*, 19(6), 317-321.
- Mitchell-Jones, N., Lawson, K., Bobdiwala, S., Farren, J. A., Tobias, A., Bourne, T., & Bottomley, C. (2020). Association between hyperemesis gravidarum and psychological symptoms, psychosocial outcomes and infant bonding: a two-point prospective case-control multicentre survey study in an inner city setting. *BMJ Open*, 10(10), e039715. <https://doi.org/10.1136/bmjopen-2020-039715>.
- Mitchell-Jones N, Gallos I, Farren J, Tobias A, Bottomley C, Bourne T. (2017). Psychological morbidity associated with hyperemesis gravidarum: a systematic review and meta-analysis. *BJOG*, 124(1), 20-30. <https://doi.org/10.1111/1471-0528.14180>.
- Mutluguñeş, E., & Mete, S. (2013). The relationship between the role of motherhood and acceptance of pregnancy with nausea and vomiting during pregnancy. *Cumhuriyet Nursing Journal*, 2(1), 8-14.
- Nana, M., Tydeman, F., Bevan, G., Boulding, H., Kavanagh, K., Dean, C., & Williamson, C. (2021). Hyperemesis gravidarum is associated with increased rates of termination of pregnancy and suicidal ideation: results from a survey completed by > 5000 participants. *American Journal of Obstetrics & Gynecology*, 224(6), 629-631. <https://doi.org/10.1016/j.ajog.2021.03.006>
- Nijsten, K., van der Minnen, L. M., Dean, C., Bais, J. M., Ris-Stalpers, C., van Eekelen, R., ... & Painter, R. C. (2022). Depression, anxiety, and post-traumatic stress disorder symptoms after hyperemesis gravidarum: a prospective cohort study. *The Journal of Maternal-Fetal & Neonatal Medicine*, 1-9. <https://doi.org/10.1111/aogs.14197>.
- Nijsten, K., Jansen, L., Limpens, J., Finken, M., Koot, M. H., Grooten, I. J., Roseboom, T. J., & Painter, R. C. (2022). Long-term health outcomes of children born to mothers with hyperemesis gravidarum: a systematic review and meta-analysis. *American Journal of Obstetrics and Gynecology*, 227(3), 414-429.e17. <https://doi.org/10.1016/j.ajog.2022.03.052>
- Nurmi, M., Rautava, P., Gissler, M., Vahlberg, T., & Polo-Kantola, P. (2020). Incidence and risk factors of hyperemesis gravidarum: A national register-based study in Finland, 2005-2017. *Acta Obstetrica et Gynecologica Scandinavica*, 99(8), 1003-1013.

- Senturk, M. B., Yıldız, G., Yıldız, P., Yorguner, N., & Çakmak, Y. (2017). The relationship between hyperemesis gravidarum and maternal psychiatric well-being during and after pregnancy: controlled study. *The Journal of Maternal-Fetal & Neonatal Medicine*, 30(11), 1314-1319.
- Şahan, Ö., & Emel, E. G. E. (2020). Erken Gebelik Döneminde Yaşanan Bulantı Kusmanın Sıklığı Ve Yaşam Kalitesine Etkisi. *Hemşirelik Bilimi Dergisi*, 3(1), 7-11.
- Şahin, N., & Demirgöz Bal, M. (2011). Cervantes Kişilik Ölçeği' nin Türkçeye Uyarlanması: Geçerlilik ve Güvenirlilik Çalışması.2011;8:39-45.
- Şahin S, Ozdemir K, Unsal A, Cevrioglu AS, Beydag KD (2016). Evaluation of frequency of nauseaandvomiting as well as depressionlevel in pregnantwomen. *Clin Exp Obstet Gynecol*, 43(5), 691-697 PMID: 30074320
- Şimşek, Y., Çelik, Ö., Yılmaz, E., Karaer, A., Yıldırım, E., & Yoloğlu, S. (2012). Assessment of anxiety and depression levels of pregnant women with hyperemesis gravidarum in a case-control study. *Journal of the Turkish German Gynecological Association*, 13(1), 32.
- TDK. Erişim tarihi: 03.09.2022. <https://sozluk.gov.tr/?kelime=k%C4%B0%C5%9E%C4%B0%C4%B0>
- Topçu, G.B., Ateş, N.A., & Küğcümen, G. (2019). Gebelikte bulantı ve kusma yönetimi. *Cumhuriyet Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Dergisi*, (4)2, 29-33.
- Türkmen, H. (2020). The effect of hyperemesis gravidarum on prenatal adaptation and quality of life: a prospective case-control study. *Journal of Psychosomatic Obstetrics & Gynecology*, 41(4), 282-289. <https://doi.org/10.1080/0167482X.2019.1678020>.
- Vikanes, Å., Skjærven, R., Grijbovski, A. M., Gunnes, N., Vangen, S., & Magnus, P. (2010). Recurrence of hyperemesis gravidarum across generations: population based cohort study. *BMJ*2010;340:c2050doi:10.1136/bmj.c2050BMJ
- Yanikkerem, E., Çalim, S. İ., Göker, A., Koltan, S. O., & Koyuncu, F. M. (2012). Hiperemesis gravidarum'lu gebelerin hastalıkları hakkında düşünceleri ve gereksinimleri. *Gümüşhane Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*, 1(4), 269-283.
- Yekenkunrul, D., & Mete, S. (2012). Gebelikte bulantı kusma, evlilik uyumu ve eş ilişkisi arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Dokuz Eylül Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Elektronik Dergisi*, 5 (3), 89-95
- Zhang, Y., Cantor, R. M., MacGibbon, K., Romero, R., Goodwin, T. M., Mullin, P. M., & Fejzo, M. S. (2011). Familial aggregation of hyperemesis gravidarum. *American Journal of Obstetrics and Gynecology*, 204(3), 230-e1.